

Nyhedsbrev nr 1-2008

Jakob Terp
Faglig konsulent/Projektleder
Jobcenter Randers
Regimentvej 10, indgang D
8930 Randers NØ

Telefon 87 11
87117934/21282687

jakob.terp@randers.dk
www.randers.dk

Ekspeditionstid
Mandag til fredag 9.00 - 14.30

BESKÆFTIGELSESFREMME FOR VOKSNE MED ADHD I RANDERS KOMMUNE

30. september 2008

Nyhedsbrev

Velkommen til ADHD-projektets nyhedsbrev!

Beskæftigelsesfremme for voksne med ADHD i Randers Kommune er et 3-årigt beskæftigelsesprojekt, der afprøver nye tilgange til arbejdsmarkedsfastholdelse for voksne med ADHD. Med støtte fra Arbejdsmarkedsstyrelsen og Den Europæiske Socialfond, vil projektet sætte fokus på metode- og procesudvikling i det tværfaglige krydsfelt mellem sundheds- og beskæftigelsespolitik. Projektets resultater vil løbende blive offentliggjort gennem nyhedsbrevet, som bl.a. formidles af ADHD-foreningen, Danske Handicaporganisationer og Randers Bo- og Erhvervstræning, der alle er partnere og repræsenteret i projektets styregruppe. Alle interesserede kan gratis abonnere på nyhedsbrevet; kontakt jobcenter@randers.dk eller ring på tlf. 87117934.

Baggrund for projektet:

Randers Kommune har som landets øvrige kommuner oplevet et kraftigt fald i ledigheden gennem de senere år. Dermed er beskæftigelsesindsatsen i stigende grad målrettet mod den sidste gruppe af ledige, der befinder sig i matchgruppe 3-5. Parallelt hermed har vi i kommunen med interesse fulgt de senere års forskningsresultater indenfor ADHD, hvor læger og psykiatere påpeger, at op mod 170.000 voksne danskere skønnes at have ADHD. Langt størsteparten har aldrig fået udredt diagnosen og modtager ikke behandling, og en stor del af gruppen forventes i større eller mindre grad at være tilknyttet arbejdsmarkedet. Men hovedparten af de 170.000 voksne med ADHD antages at tilhøre gruppen med marginal eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er denne gruppe projektet i første omgang håber at udvikle metoder til at spotte og screene, ligesom vi vil arbejde med udvikling af relevante beskæftigelsesfremmende tilbud til gruppen af voksne ledige med ADHD.

”Det er da kun psykiatere der kan screene for ADHD”!

Et helt centralt omdrejningspunkt i projektet, er at give sagsbehandlere og aktiveringssteder metoder og værktøjer til at spotte og screene ADHD-symptomer blandt ledige og modtagere af sygedagpenge. At screene ledige for ADHD er for mange sagsbehandlere og undervisere en ny udfordring der ofte ligger udenfor de faglige rammer man hidtil har arbejdet indenfor. Generelt oplever vi i projektet en åben og konstruktiv tilgang til udfordringen, men for mange kolleger er det også grænseoverskridende at tage hul på et sundhedsrelateret emne i kategorien ”psykiatri”. Med projektet prøver vi gennem screening af ADHD at afhjælpe de store flaskehalse indenfor psykiatrien, men selve udredningen af diagnosen er naturligvis stadig et speciale som kun kan løses hos praktiserende læger og speciallæger indenfor psykiatrien.

I forbindelse med screeningen bruger vi både ASRS-selvtest og ADHD-specialisten Russel Barkleys Quick-test. Resultaterne af testen sendes sammen med andet materiale – herunder et rusmiddelskema udfyldt af deltageren selv – videre til én af de tre udredende psykiater som er tilknyttet projektet. Foruden psykiatrisk konsulent Søren Dalsgaard, er yderligere 3 privatpraktiserende psykiatere tilknyttet projektets udredningsdel.

Medicin eller pædagogik? Begge dele - måske!

I takt med at psykiatrien har fået mere fokus og viden om ADHD, er tilgangen til behandlingen af de borgere der diagnosticeres med ADHD, også blevet mere nuanceret. En større dansk undersøgelse er nået frem til det resultat, at kombinationen mellem ADHD-medicin (Ritalin, Motiron, Concerta m.v.) og en kognitiv baseret psykosocial indsats, er den behandlingsform der statistisk set giver de bedste resultater (se f.eks. Knut Bronder: ”ADHD og MTA-undersøgelsen”). MEN, samtidig er det væsentligt at slå fast, at op imod 30% af alle borgere med ADHD, ikke har gavn af de tilgængelige præparater. I disse tilfælde er der altså kun de adfærds- og handlingsreflekterende kognitive tilbud til målgruppen. Omvendt forventes det, at en del af projektets deltagere vil gå direkte i job i forlængelse af den medicinske behandling.

Alle deltagere tilbydes såvel en psykiatrisk udredning med medicinsk behandling i fald diagnosen slår fast at der er tale om ADHD, samt kognitiv baseret terapi – også kaldet social færdighedstræning.

Psykoedukation:

Et af de tiltag som erfaringsmæssigt har vist sig at have stor betydning for ADHD’ernes udbytte af de medicinske og psyko-sociale behandlingstilbud, er selve informationen og oplysningsindsatsen omkring det at have ADHD. I psykiatrien kaldes denne indsats for *psyko-edukation* – læren om lidelsen. For voksne med ADHD er det i mange tilfælde en lettelse at blive diagnosticeret; ADHD har fulgt denne gruppe borgere siden barndommen, hvor de enten blev erklæret utilpassede og ureglerlige p.g.a. hyperaktivitet og impulsivitet - eller betragtet som indlæringsbesværede/ dårligt begavede p.g.a.

opmærksomhedsforstyrrelser. Men psyko-edukation kan også for nogle i målgruppen have den utilsigtede virkning, at erkendelsen af at bære på en

psykiatrisk diagnose, medfører depression. I disse tilfælde er det vigtigt, at vi i projektet følger hurtigt op med individuelle, kognitive terapitilbud – udover den sociale færdighedstræning som foregår på hold med 4-6 deltagere på hver.

Social Færdighedstræning:

Terapeuten Erno Larsen har udviklet et koncept i social færdighedstræning som han kalder REFLEXX, med særlig vægt på voksne med ADHD. Vi har i projektet besluttet at bruge konceptet, og har uddannet 9 instruktører som i projektperioden vil stå for afholdelse af de 4-ugers forløb som deltagerne gennemgår. I REFLEXX lægges der særlig vægt på assertionstræning, dialogøvelser, samt håndtering af impulsivitet, vrede og konfliktsituationer.

Individuelle beskæftigelsesfremmende pakker:

Udredning, psykoedukation og social færdighedstræning følges op af individuelt tilrettelagte praktik- og beskæftigelsesforløb, hvor projektet giver os mulighed for at afprøve forskellige værktøjer og redskaber. I løbet af projektperioden håber vi at få større afklaring omkring, hvilke tiltag der virker og hvordan vi fremover udvikler de bedste tilbud til målgruppen. Resultaterne vil løbende blive offentliggjort her i nyhedsbrevet.

Positiv spin-off effekt:

ADHD-projektet har fået meget positiv respons fra andre sektorer i kommunen, hvor man på linie med Jobcenter Randers er opmærksom på ADHD-problematikken. Bl.a. er der taget initiativ til samarbejde med studievejledningen på Teknisk Skole, som arbejder med fastholdelse af fraraldstruede elever, ligesom kommunens afdeling for specialbistand allerede nu er gået ind i overvejelserne omkring den fremtidige brug af social færdighedstræning i forbindelse med andre udsatte grupper.

Projektets forskningsmæssige aspekter:

Beskæftigelsesfremme for Voksne med ADHD har såvel et arbejdsmarkedsrettet som et psykiatrisk forskningsperspektiv. På Jobcenter Randers er vi meget interesseret i at bidrage til en kortlægning af hvilke redskaber der i kombination kan hjælpe de mange tusind ADHD-ramte med indslusning og fastholdelse på arbejdsmarkedet. Alle deltagere i projektet giver således samtykke til, at de mange data som der indsamles, i anonymiseret form indgår i en forskningssammenhæng.

Projektets næste stadier:

Vi er i øjeblikket i projektets pilotfase, hvor 20 deltagere udredes og gennemgår forløbet i social færdighedstræning og den beskæftigelsesfremmende indsats. Frem til foråret 2011 er det planen at

yderligere 80-100 deltagere skal indgå i projektet. Følg processen og resultaterne her i nyhedsbrevet.

Næste Nyhedsbrev:

Udgives online i marts måned 2009.

Videresend Nyhedsbrevet til alle relevante kolleger, institutioner, forvaltninger og interesseorganisationer i din kommune.

Kontakt jakob.terp@randers.dk for at tilmelde nye modtagere af nyhedsbrevet.